

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'פה

ערב שבת קודש
פרשת בהר
י"ט באייר התשע"ה

יוצא לאור על ידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'
ישירות הביתה באמצעות הדואר
מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב־4 תשלומים)
מינוי לחצי שנה: 138 ש"ח (ב־2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000.
כמויכן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

'הפצת היהדות': הוראות מיוחדות

החובה לקרב יהודים לתורה ואיך לעשות זאת -
לאור תורתו והדרכתיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חי. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

"ועל כרחך אתה חי"

שעל כרחך אתה נוצר ועל כרחך אתה נולד, ועל כרחך אתה חי... ועל כרחך אתה עתיד ליתן דין וחשבון לפני מלך המלכים הקדוש־ברוך־הוא (פרק ד, משנה כב)

ביאור כ"ק אדמור"ר:

הטעם שירידת הנשמה בגוף היא בדרך הכרח, כמאמר "על כרחך אתה חי" – לכאורה, כיון שרצונה של הנשמה לקיים רצון הקב"ה, שזה כל עניינה, הנה בידעה שהכוונה העליונה היא בירידתה למטה, צריכה הירידה למטה להיות ברצון, ולא בדרך הכרח – אלא ההכרח הוא מצד גודל הצער והייסורים שבירידה למטה [...].

אמנם, למרות גודל הצער והייסורים שבירידת הנשמה למטה – כדאי הדבר בשביל העלייה שלאחרי הירידה, היינו, שדווקא על־ידי הירידה למטה מתעלה הנשמה לדרגא נעלית יותר באיך־ערוך מכפי שהיתה קודם ירידתה למטה.

ליתר ביאור:

הא גופא שהקב"ה – שהוא עצם הטוב, וטבע הטוב להטיב – מכריח את הנשמה לירד למטה, למרות גודל הצער והייסורים שבזה, מהווה הוכחה אשר א' העלייה שבאה על־ידי הירידה היא עלייה גדולה כזו שבשבילה כדאי לסבול את הצער והייסורים שבירידה למטה, ב' שאין דרך אחרת – קלה ונוחה יותר – לבוא לעלייה גדולה זו, מלבד על־ידי ירידה גדולה זו.

וכיון שהירידה ל'בירא עמיקתא' היא ירידה שבאיך־ערוך, למקום היותר תחתון שאין תחתון למטה ממנו, – שהרי עבודת הבריורים (שבשביל זה ירדה הנשמה למטה) צריכה להיות במקום הכי תחתון, כידוע המשל מכלי ההגבהה הנקרא ליווע"ר [=מנוף], שמעמידים אותו תחת הקורה התחתונה של הבית, ועל־ידי זה יוגבה הבית כולו, מה שאין כן אם יתחיל מאמצע אזי לא יוגבה החלק התחתון. וכידוע גם בעניין "ושקל בפלס הרים", שזהו כמשל כף מאזניים שכל שהכף שבה שוקלין יורדת למטה יותר, תהיה הגבהת המשא שבכף השנייה למעלה יותר –

מובן שגם העלייה ל'איגרא רמה' (שבשבילה כדאית הירידה, ואין דרך אחרת לבוא אליה לולי הירידה) היא עלייה שבאיך־ערוך.

נקל להבין גודל צער הנשמה ועומקו – אם כאשר לאחרי כל הייסורים שבירידתה למטה לא מתמלא תכלית המכוון, העלייה הגדולה, הבאה על־ידי קיום רצון הבורא בחיי היום־יום – שאז נמצא שייסורי הירידה היו ללא תכלית, ואין לך ייסורים גדולים יותר מאשר ייסורים ללא תכלית.

[...] ומאידך גיסא – התבוננות זו מעוררת אותו לנצל כל רגע ולבחור את החלק הטוב שבירידת הנשמה למטה,

אזי מתמלאת כוונת ירידת הנשמה בגוף – שעל־ידי ירידה זו נעשית עלייה גדולה ביותר, ועד שבאים לתכלית העלייה של הנשמה – שהיא נזיונית מן הגוף, היינו, שלאחרי שהנשמה מגלה את מעלת הגוף, אזי נעשה הגוף משפיע להנשמה.

(תורת מנחם תשי"ד כרך י, עמ' 195)

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ט באייר ה'תשע"ה – כ"ו באייר ה'תשע"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ט באייר	הלכות שמיטה ויובל פרק ו-ח.	ה' עירובין פרק ז.	מ"ע קמ. קלו. קלו. מל"ת רכז. רכה. רכו.
ש"ק	כ' באייר	פרק ט-יא.	פרק ח.	מ"ע קלח. מל"ת רכו. מ"ע קלט.
א'	כ"א באייר	פרק יב-יג. שאלו שלום וגו'. ספר עבודה והוא ספר שמיני... הלכות בית הבחירה... בפרקים אלו. פרק א.	ה' שבת עשור... בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת קסט. קע. מ"ע קפג. מל"ת רכח. מ"ע כ.
ב'	כ"ב באייר	פרק ב-ד.	פרק ב.	מל"ת עט. פ.
ג'	כ"ג באייר	פרק ה-ז.	פרק ג.	מ"ע כא.
ד'	כ"ד באייר	פרק ח. הלכות כלי המקדש והעובדים בו... בפרקים אלו. פרק א-ב.	ה' שבת יו"ט... בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע כב. מל"ת סז. מ"ע לה. מל"ת פג. פד.
ה'	כ"ה באייר	פרק ג-ה.	פרק ב.	מל"ת פה. פב. מ"ע לד. מל"ת פו.
ו'	כ"ו באייר	פרק ו-ח.	פרק ג.	מ"ע כג. מל"ת עב. מ"ע לב. לו.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר***		זמן ותפילין	זמני ציצית	זריחה החמה	זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד'								
ו', י"ט באייר	3:30	4:29	4:54	5:57	9:11	12:37	1:11	7:25.5	7:52	7:52
ש"ק, כ' באייר	3:29	4:28	4:53	5:56	9:11	12:37	1:11	7:26.2	7:52	7:52
א', כ"א באייר	3:27	4:27	4:52	5:55	9:11	12:37	1:11	7:26.9	7:53	7:53
ב', כ"ב באייר	3:26	4:26	4:51	5:54	9:10	12:37	1:11	7:27.6	7:54	7:54
ג', כ"ג באייר	3:25	4:25	4:50	5:53	9:10	12:37	1:12	7:28.3	7:55	7:55
ד', כ"ד באייר	3:23	4:24	4:49	5:53	9:09	12:37	1:12	7:29.0	7:55	7:55
ה', כ"ה באייר	3:22	4:23	4:48	5:52	9:09	12:37	1:12	7:29.7	7:56	7:56
ו', כ"ו באייר	3:21	4:22	4:47	5:51	9:09	12:37	1:12	7:30.4	7:57	7:57

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
בהר	6:48	8:04	7:04	8:07	6:56	8:08	7:05	8:06
בחקותי	6:53	8:10	7:09	8:12	7:01	8:14	7:10	8:11

עורך אחראי: לוי צחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף צחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל־ידי צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יור: הרב יוסף צחק הכהן אהרונב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט:

"וספרתם לכם"

גילוי חב"ד שבנפש

[...] לפני שנהג הרב המגיד להתחיל הלימוד או הסיפור, היה הרב המגיד קורא בקול תחנה ובקשה: א"ל הוי' ויאר לנו. ובסוף הלימוד או הסיפור בגמר שעת הלימוד, נהג הרב המגיד לומר: יהי רצון שיאיר ויתגלה אור חיה יחידה בחב"ד שבנפש בגילוי ובהצלחה. מורנו הבעש"ט והרב המגיד היה דרכם בקדש, שספירת העומר נהג כל אחד מהם בזמן נשיאותו, לספור כעובר לפני התיבה בבית הכנסת. כאשר הרב המגיד ספר ספירת העומר במנין לפני העמוד בתפלת ערבית, ליל התקדש הוד שבהוד, הרגיש רבנו הזקן את גילוי חב"ד שבנפשו. ומאז ראה רבנו הזקן במוחש את קיום תפלת וברכת המגיד - א"ל הוי' ויאר לנו; ותפלתו וברכתו של הרב המגיד שאצלו - רבנו הזקן - מאיר חב"ד שבנפשו בהתגלות בהצלחה מופלגה בזמן במחשבה וכן בכתיבה בסגנון קצר המחזיק את המרובה.

(ספר השיחות תש"ו עמ' 20-19, תרגום מאידיש)

בנים זכרים חסידים

ידוע שאדמו"ר האמצעי היה נוהג בל"ג בעומר לצאת לשדה, והיו רואים אז הרבה מופתים בנוגע לנשים עקרות שעל ידי ברכתו נפקדו בבנים זכרים חסידים. [בשאר זמנים שהיו באים אליו לבקש ברכה על ילדים, היה נוהג לשלוח לאחיו ר' חיים אברהם, ור' חיים אברהם היה לובש הכובע (או ה"שטריימל") וכו', מה שאין כן בל"ג בעומר, בצאתו לשדה, היה בעצמו מקבל הבקשות ומברך בבנים זכרים חסידים].

(תורת מנחם כרך א עמ' 60)

בשליחות הרבי - כל יום הוא חיוב לעצמו

בנוגע למילוי השליחות של הרבי - יש לימוד והוראה מכללות עניין ספירת העומר: ספירת העומר - אין לה תשלומין, שאם שכח ולא ספר כל היום, אינו יכול לספור למחרתו בברכה. מה שאין כן חג השבועות - יש לו תשלומין כל שבעה, שאם לא הקריב הקרבנות בחג השבועות, יכול להקריב בימי התשלומין.

וטעם החילוק בפשטות - כי, חיוב הקרבנות בחג השבועות אינו על שבעה ימים, אלא על יום אחד בלבד, ואם לא הקריבו ביום זה, יכולים להשלים בימי התשלומין, שמצד עצמם אין בהם חיוב, כי אם בתור תשלומין, מה שאין כן בספירת העומר שהחיוב הוא על כל מ"ט הימים, לא שייך שיום פלוני יהיה תשלומין ליום שלפניו, כיון שיום זה מצד עצמו חייב בספירת העומר.

ועל-דרך מצות תלמוד תורה שלא שייך בה תשלומין - מכיון שחיוב תלמוד תורה הוא בכל יום ובכל רגע, הרי לימודו הוא מצד החיוב שביום זה וברגע זה (ודיו שיפקיע את עצמו), ולא בתור תשלומין על היום והרגע שלפניו.

(תורת מנחם כרך א, עמ' 65-64)

'למעלה מהעולם' - בענייני העולם

במה מתייחדת מצוות השמיטה, שממנה למדים על שאר מצוות התורה, ומדוע צריך ציווי המתיר את העבודה במשך שש השנים? • שני אופנים בעבודת האדם: היכולת להתעלות ולהינתק מענייני ארץ וגשמיות, ותכלית עבודתו - בירור העולם על-ידי המשכת אלוקות שלמעלה מהטבע • והיכן הראיה שהשביטה בשמיטה קשורה אך ורק לברכת ה' שלמעלה מן הטבע? • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. בהתחלת הסדרה נאמר: "וידבר הוי' אל משה בהר סיני גו' ושבתה הארץ שבת להוי'". ומפרש רש"י בשם תורת-כהנים³: "מה עניין שמיטה אצל הר סיני והלא כל המצוות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה ודקדוקיה מסיני אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני". וצריך להבין: מדוע הלימוד "בהר סיני" הוא במצוות שמיטה דווקא, הרי הלימוד היה יכול להיכתב במצווה אחרת (שבה נמנים הפרטים), ומאותה מצווה היינו למדים על כל המצוות שכל דקדוקיהן נאמרו מסיני?

ב. בהמשך הכתוב נאמר: "שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך גו'". ולכאורה, למה הוצרך הכתוב לומר זאת - כיון שאין זה ציווי אלא עניין של רשות, מהיכי תיתי שיהיה אסור, שהוצרך לומר "שש שנים גו'?" ובהכרח לומר, שגם "שש שנים תזרע שדך גו'".

1) מכאן עד סוף - הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידיש), ונדפס בלקו"ש ח"א ע' 273 ואילך. במהדורה זו נוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

(2) ר"פ בהר.

(3) עה"פ.

(4) כג, יא.

(5) ירושלמי בפ' השולח. הובא ברש"י ובתוס' גיטין לו, א. רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"י ה"ט (לפי הבי"ד יו"ד סל"א בתחלתו - וראה כס"מ שם פ"ט ה"ב). טויו"ד שם. חינוך מצוה פד. (6) קידושין לו, ב. רמב"ם שם פ"ד הכ"ה. טור וחינוך שם. (7) כה, ג.

ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול (כה,ז)

כל זמן שחיה אוכלת מן השדה, האכל לבהמתך מן הבית; כלה לחיה מן השדה, כלה לבהמתך מן הבית (רש"י)

תוכנה של מצוות השמיטה הוא ביטול ה'יש': שש שנות הזריעה והקצירה, כאשר השדה ויבולה שייכים לבעל השדה, הן בבחינת ישות ומציאות; ואילו בשמיטה, כאשר שדה ופירותיה מופקרים ובעל הבית שווה לכל שאר בני האדם – זהו ביטול ה'יש'.

לפיכך תלה הכתוב אכילת אדם באכילת חיה, שכן מחמת עוצם הביטול – האדם והחיה שווים כביכול.

(ליקוטי תורה – ויקרא, מב)

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית... וציוויתי את ברכתי לכם בשנה השישית (כה,כ)

"שנה השביעית" – רומזת לאלף השביעי, כמאמר רז"ל (סנהדרין זז) "מה שביעית משמטת אחת לשש שנים, כך העולם משמט אחת לששת אלפים שנה".

"מה נאכל בשנה השביעית" – מאחר שמצוות בטלות לעתיד לבוא (נידה סא), כיצד תהיה אז המשכת והשפעת אור אלוקי, והלוא אין המשכה באה מלמעלה בלי עבודת האדם?!

"וציוויתי את ברכתי לכם בשנה השישית" – עלידי עבודתנו ומעשינו עכשיו, בשית אלפי שנים דהווי עלמא, תהיה המשכה באלף השביעי בבחינת 'אתערותא דלעילא' מצד עצמה, ולא עלידי עבודת האדם.

(אור התורה – ויקרא, קפז)

* * *

ידוע ש'שש שנים' ו'שנה השביעית' רומזים לשית אלפי שנים דהווי עלמא ולאלף השביעי. זוהי משמעותה הפנימית של שאלת "מה נאכל בשנה השביעית" – כיצד יצליח דורנו, דור יתום, באלף השישי לפני ביאת המשיח, להביא את הגאולה, וכי "אכשור דרא"?

על זה עונה הכתוב:

"וציוויתי את ברכתי לכם בשנה השישית" – אם רק נתמסר לגמרי לעבודת 'שנה השישית', העבודה בזמן הגלות, שהיא מתוך מסירות נפש וביטול על-שכלי, יברך הקב"ה את ה'זריעה' של ה'שנה השישית', ואז יהיה –

"ועשת את התבואה לשלוש השנים" – נמשיך את הגילויים של הגאולה העתידה, הנחלקים לשלוש ימות המשיח, תחיית המתים, והאלף השביעי.

(לקוטי שיחות כרך כז עמ' 176)

גאולה תתנו לארץ (כה,כד)

"ארץ" – הארציות והחומריות של העולם, המסתירה על האור והחיות האלוהיים שבו. "גאולה תיתנו לארץ" – יש לגלות את האור האלוהי המכוסה ולגאול' בכך את העולם מן ההעלם שבו הוא שרוי.

זהו שאמרו רז"ל (אבות פ"ו) "מביא גאולה לעולם": 'עולם' מלשון העלם, ויש 'לגאול' את העולם מההעלם וההסתרה השורר בו.

(כתר שש"טוב – הוספות – סימן צב)

בכדי שהאדם יעסוק על-פי תורה בענייני הטבע, ועלידי זה יברר ויזכך את ענייני הטבע.

אבל בזמנים מסויימים תובעים מיהודי ש"יצא" מן העולם. הגם שצריך לבררו, הנה בזמן מן הזמנים צריכה להיות התנועה להעמיד את עצמו למעלה מן העולם.

ד. שני עניינים אלו תלויים זה בזה:

כדי שתהיה התנועה להעמיד עצמו למעלה מהעולם, "ושבתה הארץ שבת להוי", היה הווה

נכלל בעניין מצוות שמיטה. המצווה היא לא רק "ובשנה השביעית שבת שבתון"⁸, אלא גם "שש שנים תזרע גו" הוא חלק מהמצווה.

עניין זה הוא בשני אופנים:

(א) זהו הכנה למצוות שמיטה: בכדי שיוכלו לקיים "ובשנה השביעית שבת שבתון" – הרי זה עלידי ההכנה של "שש שנים תזרע גו".

(ב) זהו התכלית של מצוות שמיטה: תכלית כוונת ה"שבתון" שבשנה השביעית היא – בכדי שלאחרי זה יהיה "שש שנים תזרע גו".

תובעים מיהודי שאחת לשבע שנים ייפרד מכל העניינים הארציים, שלא יהיה לו עסק עם מלאכות הארץ... ויסמוך לגמרי על הקב"ה

ויהיה כאחד¹¹, למעלה משם אלקים בגימטריה "הטבע" – הרי זה עלידי העסק בענייני העולם על-פי תורה.

וזהו האופן הראשון, ש"שש שנים תזרע שדך גו"

– שהפירוש "תזרע שדך גו" הוא, שבשדה נזהר הוא בכל העניינים על-פי שולחן ערוך, כמו כלאים וכו' –

הוא הכנה ל"ובשנה השביעית".

האופן השני: בכדי שיוכל להיות הבירור בענייני העולם, הרי זה דווקא עלידי זה שמזמן לזמן מעמיד את עצמו בעבודתו למעלה לגמרי מהעולם. ואז, גם כשבא אל העולם, הרי לא זו בלבד שאינו נגרר ("ער ווערט ניט אריינגעשלעפט")

בתוכו, אלא אדרבה – הוא עושה מהעולם גופא כלי לאלקות.

וכמו שכתוב בקונטרס עץ החיים¹², שכדי לאחוז במדרגת "יחודא תתאה" כדבעי, צריך להיות ההרגש, בכללות על כל פנים, של "יחודא עילאה".

(8) שם, ד.

(9) שם, כ"כ.

(10) פרדס ש"ב פ"ב. ר"ח שער התשובה פ"ו (ד"ה והמרגיל – קכא, ב). של"ה פט, א. קפט, א. ועוד. תניא שעהיוה"א רפ"ו. ובכ"מ.

(11) זח"ג רנו, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט. תניא שעהיוה"א פ"ז (פב, א).

(12) פ"ז ואילך.

פרשת בהר

פרשת בהר

שם פרשתנו, 'בהר', מזכיר את המעמד הנשגב של מתן תורה, תכלית העלייה, ואילו בפרשה עצמה מסופר על תכלית הירידה – יהודי שנמכר לשמש לעבודת אלילים. ללמדך, התורה לא ניתנה לנו כדי לאפשר את המשך הישיבה במדבר, מתוך התבודדות מהעולם; היא ניתנה כדי שנוכל להיכנס להנהגה הטבעית של ארץ-ישראל, דבר המאפשר גם את הירידה והנפילה שעליה מסופר בפרשתנו, והמטרה היא להאיר את החושך השורר בעולם בנר מצווה ותורה-אור.

(לקוטי שיחות כרך יז, עמ' 304)

כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה' (כה,ב)

"כי תבואו אל הארץ" – כשאדם מסתדר בחיי משפחה ונוטל ריחיים על צווארו, ומתחיל לעסוק בעניינים ארציים, במילי דעלמא, "ושבתה הארץ שבת לה'" – עליו לדעת כי התעסקות זו חייבת להיות לשם התעלותם הרוחנית של הארציות והחולין ('שבת'). וההתעלות הרוחנית של שש שנות החול מעלה אף את השנה השביעית עצמה, כך שבמקום "שבת" (פסוק ב) היא נעשית "שבת שבתון" (פסוק ד).

(לקוטי שיחות כרך ט עמ' 442)

תזמור כרמך (כה,ג)

"כרמך" – רומז לכל יהודי, המשול לכרם, כדכתיב (ישעיהו ה), "כי כרם ה' צבאות בית-ישראל". "תזמור כרמך" – כל יהודי חייב לבצע 'עבודת הכרם' בנפשו פנימה, לסקל ולזמר את המידות הרעות שבה – קנאה, שנאה, תאוה וכיוצא בהן.

(לקוטי תורה ויקרא, מא)

והיתה שבת הארץ לכם לאכלה... ולבהמתך (כה,ו-ז)

"שבת הארץ" – שביתת וביטול הארציות והחומריות ("שבת" מלשון 'והשִׁבְתִּי חיה רעה') צריך להיות לא רק בשעת עסק התורה והתפילה, אלא גם, "לאכלה... ולבהמתך" – בכל ענייני האדם, גם באכילתו ובשתייתו וכיוצא בהם, שבהם הוא דומה לבהמה.

(ליקוטי שיחות, כרך ט, עמ' 407)

אלא עניין של עבודת הבירורים, ועל דרך המצוות של "שש שנים תזרע גו'", שעניינם בירור בעולם גופא, לא למעלה מהעולם;

על כך אומר רש"י, שזהו עניין של "לשם הוי' כשם שנאמר בשבת בראשית". זהו עניין של שביתת הארץ שממנה תצא לחם, עיקר חיות האדם; זוהי הפשטה מהעולם, כשם שהוא בשבת בראשית. ואילו ההיתר לעשות "עובדין דחול" אחרים – הרי זו מעלה נוספת, והיא – שב"עובדין דחול" גופא מחדירים את אור הוי' שלמעלה מהעולמות לגמרי¹⁵.

ח. על-פי זה יובן גם כן מדוע מצוות שמיטה היא מצווה כללית: זהו התוכן של כל המצוות, אלא שבמצוות שמיטה הרי זה בגילוי.

אדמו"ר הזקן מבאר בתניא¹⁹ ש"עסק התורה ומצוות והתפילה הוא גם כן עניין מסירת נפש ממש כמו בצאתה מן הגוף כו' שאינה מהרהרת בצרכי הגוף אלא מחשבתה מיוחדת ומלוכשת באותיות התורה והתפילה", כלומר, שבשעת עסק התורה ומצוות והתפילה צריך להיות ההרגש כאילו הוא עומד כבר לאחר יציאת הנפש מהגוף, "אליך הוי' נפשי אשא"²⁰.

לאידך גיסא, תובעים ממנו שכל מצווה יקיים כתיקונה, עם הגבלותיה בזמן ומקום, ועם כל הדקדוקים שבכל מצווה, שהם הם הגבלות העולם. כלומר, שעניין המצוות הוא: יש לקחת את התנועה של מסירת נפש, הפשטה מגוף וגשמיות, ובתנועה זו גופא לקיים את המצווה בכל פרטיה ודקדוקיה; המשכת בלי-גבול בגבול.

אלא שבסתם מצוות עניין זה הוא בהעלם, ונרגש רק באופן קיום המצוות. אבל בשמיטה עניין זה הוא בגלוי, ונרגש במצווה עצמה.

ט. מלוה-מלכה²¹ הוא הקשר והמעבר משבת

(18) ראה גם לקו"ש ח"א ע' 108.

(19) פמ"א (גה, א).

(20) תהלים כה, א. פו, ד. וראה ב"מ"מ, הגהות והערות קצרות לתניא שם (ע' רעג).

(21) שיחה זו (מכאן ועד סוף) הוגהה ע"כ אדמו"ר (באידיש).

וזהו האופן השני: "תזרע שדך גו'" הוא התכלית, אבל אי אפשר שיהיה בירור העולם, אלא כאשר ישנה גם תנועת ההפשטה מהעולם.

ה. באופן כזה מצינו גם בעניין השבת וששת ימי החול.

בששת ימי השבוע ישנה עבודת הבירורים, "ששת ימים תעבוד"¹³, אבל בשבת – בורר אסור. ולכן נאמר בנוגע לשבת "ויכל אלקים"¹⁴ – שמסתיימים ההעלמות דשם אלקים, ומאיר שם הוי' שלמעלה מהטבע¹⁵. ושני עניינים אלו של שבת וחול תלויים, כאמור, זה בזה.

ו. באמת יש מעלה בשמיטה על שבת: שבת – אסור ב"עובדין דחול", ואז עומד האדם למעלה מהעולם, ואין לו קשר עמו. מה שאין כן בשמיטה – מותר לעשות שאר ענייני "עובדין דחול", והיינו, שנמצא בתוך העולם, ואף-על-פי-כן "ושבתה הארץ שבת להוי'": לא עבודת הבירורים שבשם אלקים, אלא "שבת להוי'" שלמעלה מהעולם, אף שנמצא בתוך העולם.

בעולם גופא – ממשיך הוא את שם הוי' שלמעלה מהעולם לגמרי.

וזהו על דרך הפירוש על-פי תורת הבעל שם טוב: "ושבתה הארץ" – שביתה וביטול בארץ¹⁶; מחדירים שביתה בעניינים הארציים גופא.

ז. ובזה יובן גם כן מה שכתוב בפירוש רש"י על הפסוק "שבת להוי'": "לשם ה' כשם שנאמר בשבת בראשית"¹⁷.

לכאורה, מה מחדש כאן רש"י? – אבל לפי האמור לעיל מובן: כיון שבשמיטה מותר לו לעשות "עובדין דחול", להתעסק עם העולם – היה מקום לחשוב שאיסור החרישה והזריעה בשמיטה אינו עניין של "הוי'" שלמעלה מהעולם,

(13) יתרו כ, ט. וראה לקו"ש ח"א ע' 189 הערה 8. לעיל ע' 117 הערה 7. וש"נ.

(14) בראשית ב, ב. וראה לקו"ת פרשתנו (בהר) מב, ג. ובכ"מ.

(15) ראה לקו"ש ח"א ע' 270.

(16) ראה תולדות יעקב יוסף ר"פ בהר.

(17) ראה גם לקו"ש ח"ב ע' 108 ואילך.

לימי החול. פירוש "מלוה מלכה" הוא – ללוות (את השבת, שנקראת בשם) מלכה²², ואם כן הרי זה שייך לשבת. ועריכת מלוה-מלכה היא לאחרי הבדלה²³, בשבוע שאחרי השבת. בשבת .. קראו פרשת בהר, בה מתחילה התורה בציווי אודות מצות שמייטה²⁴: "ושבתה הארץ (בשנה השביעית) שבת לה", והיינו, שהשנה השביעית היא כמו שבת, כמודגש בפירוש רש"י: "שבת לה" .. כשם שנאמר בשבת בראשית, "כשם שבימים יש לקדש את יום השביעי יותר מששת

בבוא השנה השביעית, אזי "ושבתה הארץ שבת לה"; אין לעסוק בה בעניינים ארציים, חקלאות, יש להקדיש את הזמן שהתפנה²⁷ כדי להתמסר לענייני אלקות, ענייני קדושה. ואף על פי שמצות השבתה מעבודת האדמה היא רק בארץ ישראל²⁸, מכל מקום, התוכן והמכוון של מצות שמייטה, שבשנה השביעית צריכים להתמסר יותר לענייני קדושה, הרי זה גם בחוץ לארץ, כי אדמת חוץ לארץ אינה קדושה כמו אדמת ארץ ישראל, אבל יהודי בכל מקום

יש לקחת את התנועה של מסירת נפש, הפשטה מגוף וגשמיות, ובתנועה זו גופא לקיים את המצווה בכל פרטיה ודקדוקיה; המשכת בלי-גבול בגבול

הימים שלפניו, כך גם בשנים, יש לקדש את השנה השביעית יותר מששת השנים שלפניה. אצל בני ישראל, גם ששת הימים והשנים של חול, קדושים הם. בכל יום גם בימי החול, מתפללים, ולאחרי התפלה לומדים, גמרא או משניות, עין יעקב, חומש, איזה שיעור תורה²⁵, ואפילו אחרי התפלה והלימוד, כאשר יוצאים לעולם, לעסוק במסחר או במשרה, צריך להיות המסחר מתוך זהירות מהשגת גבול וכו', ומילוי המשרה צריך להיות באמונה, וכמו כן שאר כל העניינים בחיי היום-יום של בני ישראל חדורים הם במצוות, בקדושה – "בכל דרכיך דעהו"²⁶. אבל אצל בני ישראל תובעים להתעלות עוד יותר, ולכן בבוא יום השביעי צריך יהודי לקדשו עוד יותר מהקדושה שבששת ימי החול, וכמו כן

שנמצא אם בארץ או בחוץ לארץ, קדוש הוא. וממילא, בבוא שנת השמיטה, צריכים להתחזק בדרך היהדות ולהתמסר יותר לענייני קדושה.

ישנם כאלו שאינם רוצים להוסיף שהתורה היא למעלה מהשכל, ורוצים להסביר את ענייני התורה רק על פי השכל האנושי. ומבארים את טעם מצות שמייטה – כי כאשר מעבדים את האדמה ללא הרף, אזי נחלשים מרכיבי האדמה, ולכן ציוותה התורה על מנוחת האדמה אחת לשבע שנים, בכדי שתחזור ותתחזק ותוציא ריבוי פירות²⁹. ובמילא, אומרים הם, בימינו אלו לא זקוקים לשמיטה, כיון שישנה עצה אחרת – להשביח את האדמה על ידי דשנים טובים.

וענין זה שולל ומבהיר הקב"ה, באמרו, "וצוית את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים", לששית, לשביעית ולשמינית³⁰: אילו היה טעם השמיטה ענין טבעי, כדי שהאדמה לא תיחלש על ידי עיבודה – היתה

ונדפסה בלקו"ש ח"ב ס"ע 547 ואילך. במהדורה זו נוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.
(22) שבת קיט, א ושם.
(23) ראה ט"ז לשו"ע או"ח סו"ס ש – הובא בשו"ע אדה"ז שם ס"ב.
(24) כה, ב.
(25) שו"ע או"ח סקנ"ה.
(26) משלי ג, ו. וראה שו"ע או"ח סרל"א.

שעליו "לגזול" כמה דקות מהשינה שלו בשביל לימוד התורה.

הקב"ה ימציא ריבוי כסף וזהב

את "המעשה הוא העיקר" סיכם הרבי בש"פ מקץ תש"נ (ספר השיחות – תש"נ כרך א' עמ' 209; התוודויות תש"נ כרך ב' עמ' 88):

נדרש מכל אחד ואחד מישראל לקבל החלטות טובות להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל ענייני "נר מצוה ותורה אור", החל מלימוד התורה, הן נגלה דתורה והן פנימיות התורה, ובפשטות – להוסיף בלימוד התורה בשופי, הן באיכות הלימוד והן בכמות הזמן, על-ידי זה ש"גזול" מהזמן שעוסק בענייני פרנסה, ובוודאי ימציא לו הקב"ה ריבוי כסף וזהב עבור כל צרכיו, הידור בקיום המצוות, שכן לימוד עבור בניו ובנותיו, נדוניה ומתנות לנישואי בניו ובנותיו, נוסף על כל המצטרך להנהגת הבית באופן של הרחבה, כפי שראוי לכל אחד ואחד מישראל, בני אברהם יצחק ויעקב...

"קביעת עתים" – לשון גזלה

בחודש אדר תשל"ז נדפסה החוברת השביעית של "יגדיל תורה" נ.י., שם (סימן כב) נדפסה רשימה "דרך ישרה בסדר הלימוד" ממרה"י ב הלוי הורביץ, מורה: צדק דליובאוויטש, ובעמ' לט שם נאמר בין השאר: "וכפי שהוגד מפי השמועה, וכמדומה שראיתי

כן באיזה ספר שפירוש קביעת עתים לתורה הוא מלשון קבע... וקבע את קובעיהם (משלי כב, כג), אתם קובעים (מלאכי ג, ח. ט.) לשון גזילה, שיגזול לו עת ללימוד, בלשון אידיש ארויס רייסן זיך לערנען... אף גם שאין לו פנאי כלל.

בהע' 141 שם צוין: בעניין זה ראה לקוטי שיחות ח"ו עמ' 312 [=המצוטט לעיל], שצריך "לגזול" גם משעות אלו שפטורים מלימוד בהן על פי שולחן-ערוך – ולנצלן ללימוד התורה. [ויצוין כי רעיון זה מופיע ב'לקוטי מוהר"ן רפ"ד קבעת עתים לתורה – לשון גזילה כמו "קובע קובעיהם נפש" שהאדם יגנוב זמן משאר עסקיו כדי ללמוד תורה].

בשולי הרשימה יצוין, כי בלקוטי שיחות (כרך טז עמ' 378 הערה *31) צוין למושג "גזילת" הזמן – לזוהר חלק ב' צג, ב: לא תגנוב כו'. דינא כו'. של פי מקור זה למדנו כי פעמים "גזלה" היא דבר חיובי – ככנידון רשימתנו. ועוד:

בהגדרת "תורתו אומנתו" – חידש הרבי כי הדבר יכול לחול על בעל-בית הקובע עתים לתורה, ובאותו זמן שהוא מקדיש לתורה, 'שוכח' [- ברצוננו] מכל המתרחש סביבו מלבד לימוד-התורה (ראה לקוטי שיחות כרך יב עמ' 229, שערי המועדים ל"ג בעומר עמודים שעב. שעה"ו). ובנוסף: לעניין קביעת עתים לתורה על-ידי (מארי עובדין טבין) בעל-ביתים – ראה לקוטי שיחות כרך ב' עמודים 305-309. כרך ח' עמ' 108.

עבודתו בבירור חלקו בעולם, ובאופן של 'ויבוא יעקב שלם', 'שלם בגופו, שלם בממונו, ושלם בתורתו'.
וכל זה – כאשר הוא נוהג בעקבות יעקב, כלומר שידוע שהתעסקותו בענייני העולם היא מצד ועל-פי הוראת השולחן ערוך, ולכן, לא זו בלבד שבזמנו הפנוי עוסק הוא בלימוד התורה, נגלה וחסידות, והפצת המעיינות חוצה, אלא עוד זאת: הוא משתדל 'לגזול' מהזמן שעוסק בענייני העולם (על-פי התורה) כדי שיוכל להוסיף בענייני התורה ומצוותיה.

לימוד מעבר להגבלות הזמן

עד כדי כך הם הדברים, כפי שנראה מקושיית הרבי בדיון מעמיק (שיחת ש"פ ואתחנן תשמ"ה – לקוטי שיחות כרך לד עמ' 42) בגדר ההוספה בלימוד התורה מחמשה עשר באב ואילך (על פי ציווי חז"ל בסוף מסכת תענית):

אם נותנים שכר מיוחד כשמוסיף על לימודו בלילה (שאינו זמן של טרדה בעסק) – כלישכן וקלי וחומר שמגיע לו שכר מיוחד כשמוסיף בלימודו ביום, כאשר על-פי תורה פטור הוא מתלמוד-תורה מפני טרדתו בעסק, והוא 'גזול' מהזמן שעוסק בפרנסתו ומקדישו ללימוד התורה... ולכאורה דוחק לתרץ שאז לא מגיע לו העונש של "דלא מוסיף כו" (כיון שטרוד בעסק) [=ולכן גם אינו מקבל שכר מיוחד], מה שאין-כן כשאינו מוסיף בלילה.
- וראה שם בהמשך השיחה ביאור הדברים. ובהתוועדות ט"ו באב תשמ"ב (התוועדות תשמ"ב כרך ד' עמ' 1999) מתייחס הרבי לאותו נושא וקובע בבחירות:

גם כאשר יהודי מתנהג על-פי השולחן-ערוך, וקובע עתים לתורה "כדת הניתנה לכל אחד ואחד בהלכות תלמוד תורה" (כלשון אדמו"ר הזקן בתניא (פרק לד)) עליו להשתדל להגיע למעמד ומצב של "ירחיב ה' לו עוד אזי טהור ידים יוסיף אומץ כו" – כהמשך לשון אדמו"ר הזקן שם, היינו, שצריך להשתדל "לגזול" מהזמן שעוסק בענייני העולם (על-פי שולחן-ערוך) כדי להוסיף בלימוד התורה.
ועוד:

"וכמבואר כמה פעמים... כי גם הבעלי עסק צריכים "לגזול" משעות העסק ולנצלם ללימוד התורה" – לקוטי שיחות כרך כה עמ' 290 הע' 39.

ובלקוטי שיחות כרך ח' עמ' 118 מופיעה ההערה הבאה (הערה 35):

וכהוראת חז"ל (אבות פרק ד' משנה יו"ד) "הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה" – שגם הבעל עסק צריך [לא רק "לקבוע עתים לתלמוד-תורה ביום ובלילה כפי כוחו ויכולתו" (הל' תלמוד-תורה לאדמו"ר הזקן פ"ג ה"ד) אלא צריך גם] למעט בעסקו ולעסוק בתורה (ראה לקוטי שיחות כרך ז' שיחה ב' לפרשת בהר סעיפים ב' ו"ב) וכמו שדובר בשיחת ט"ו בשבט (תשל"א) – נדפסה בלקו"ש ח"ו עמ' 312) שגם בעלי-עסק צריכים "לגזול" משעות העסק ולנצלם ללימוד התורה. וראה בארוכה שיחת חג השבועות שנה זו (תשל"א).

וכן נאמר בלקוטי שיחות (כרך כ' עמ' 43):
גם בשעת העסק גופא נדרש [הבעל עסק] לסייע ונתינת כח של תורה אור, צריך להיות מורגש אצלו העילוי של תורה, והדבר מביא אף לכך שהוא "גזול" משעות העסק ללימוד התורה.

חיוב של 'מידת חסידות'

בש"פ ראה תשמ"ב (התוועדות תשמ"ב כרך ד' עמ' 2089) מסיק הרבי כי – מצד "מידת חסידות" ישנו חיוב על כלי-אחד ואחד מישראל "לגזול" מהזמן שעוסק בפרנסתו כו' (על-פי התורה) כדי להוסיף בלימוד התורה (יותר מכפי החיוב שמצד שורת הדין, לולי עניין לפני משורת הדין).

גם במאמר חסידות דיבור-המתחיל 'החודש הזה לכם' שאמר הרבי בשנת תשמ"מ (עמ' קיב-קיג) נתבאר נושא "גזילה" רוחנית, ובין הדברים נאמר שם: "ועל-דרך-זה הוא בעבודת כלי-אחד ואחד כמבואר בכמה מאמרי ושיחות רבותינו נשיאינו שצריך לגזול מזמנו בשביל לימוד התורה" – ומסביר שם שזהו בעיקר בתחילת העבודה.

בהזדמנות נוספת (שבת פרשת פקודי תשל"ד – שיחות-קודש תשל"ד כרך א' עמ' 425), מבאר הרבי (במענה לטענה) מה המקור לעבודת ה' באופן של בלי-גבול – בעוד שיש מי שמסתפק בעבודת ה' כפי ה"קיצור שולחן ערוך" או ה"שולחן ערוך"... והמענה לכך מתחילת השולחן-ערוך "הוי עז כנמר וקל כנשר... וגיבור כארי", והרבי מפרט ומציין:

הברכה צריכה להיות לא בשנה השנית, כאשר האדמה היא חלשה ביותר, אלא בשנים שלפני זה³¹.

זוהי אפוא ראייה ברורה, שכאשר יהודי בוטח בהקב"ה, ואומר "לא נזרע"³², בקיימו את ציווי הקב"ה – אזי נתן הקב"ה את ברכתו, שבזמן שבו האדמה היא חלשה ביותר, תוציא פירות פי-שלש יותר מאשר בשנה הטובה ביותר, אפילו יותר מאשר בשנה הראשונה.

וכאמור לעיל שתוכן מצות שמיטה ישנו גם בחוץ לארץ – יש בזה גם את ענין "וצוית את ברכתי":

כאשר יהודי עושה חשבון: הנני צריך להתפלל, ללמוד, לתת צדקה, להחזיק ישיבות ובתי מדרשים וכו', ואם כן, כיצד אוכל להתמודד ולהתחרות עם אינדי-הודי, שאינו לומד ואינו מתפלל ואינו נתן צדקה, ולנצח אותו?

הנה על זה בא הציווי של שמיטה: כאשר עושים מה שהקב"ה דורש – אזי מקבלים את ברכתו, ברכה לא רק בעולם הבא, אלא גם בעולם הזה.

יא. ובדוגמת זה הוא גם ענין מלוה-מלכה: כאשר עומדים לאחרי השבת, כשעברו כ"ד שעות שבהם לא ניהלו עסקים ("ביזנעס"), וצריכים לצאת ולהתחרות עם מי שאינו שומר שבת, אשר על פי טבע, הרי יום-עבודה נוסף הוא הדרך לריבוי דולרים בחשבון בבנק – אומר הקב"ה: "אל תירא עבדי יעקב"³³. אם הנך "עבדי" – אין לך להתיירא, אני אספק לך את הכל. ישנו דין (שגם הוא מצוה באותה פרשה – פרשת בהר³⁴) בנוגע לעבד, שהאדון צריך לספק

31) ראה כלי יקר ואברבנאל שם.

32) שם, כ.

33) ישע"י מד, ב. ועוד.

34) שם, מא ובפרש"י.

את כל הצרכים שלו ושל משפחתו. העבד צריך לעבוד את העבודה שבעל-הבית מצוה עליו, ואת פרנסתו יספק לו בעל-הבית. וכמו כן בנוגע לבני ישראל, שבהיותם "עבדי יעקב", שעושים רצון הקב"ה, מספק להם הקב"ה כל המצטרך, הן ברוחניות והן בגשמיות.

וכל זה מודגש כאשר יהודים מתאספים יחדיו לחגוג מלוה-מלכה בשמחה:

עבר יום שבו לא היתה הכנסה, ואדרכה, היו הוצאות שבת שונות, גם "מי שברך" בעלי' לתורה, אורח לקידוש וסעודה, וכיוצא בזה.

ובבוא מוצאי שבת – מברך יהודי "בורא מאורי האש", בידעו שלמרות שברחוב שורר חושך, יש בכוחו להאיר,

– כמסופר במדרשי חז"ל³⁵ שכשראה אדם הראשון לראשונה שנעשה חושך, נתן בו הקב"ה דעה והביא שני אבנים וטחנן זו בזו ויצא מהן אור, ואז ראה שיש בכוחו של אדם להאיר גם כאשר בעולם שורר חושך –

וחוגג מלוה-מלכה בשמחה, באמרו ובחשבו בשעת מעשה: "אל תירא עבדי יעקב"³⁶, בהאמינו (ואחר כך – במשך השבוע – בראותו) שהקב"ה מספק לו פרנסתו, ממון כפשוטו, והעיקר, שמשתמשים בו עבור דברים שמחים וטובים.

יב. ייתן השם יתברך שתגדילו את הפעולות של המלוה-מלכה בשמחה ובטוב לבב, וייתן לכם הצלחה בעבודתכם בכלל, ולכל אחד בפרט [...].

(קטעים מהתוועדות ש"פ בהר-בחוקותי, מבה"ח סיוון, ה'תשס"ח, ושיחת מוצאי ש"פ בהר – לחברי "מלוה מלכה" ניו הייווען – ה'תשי"ט. תורת מנחם כרכים, כב עמ' 307-311, כה עמ' 286-288)

35) פסחים נד, א. מדרש תהלים צב.

36) ראה לקו"ת בלק עב, ב.

גאולה בשובה ובנחת

יתקיים מיד "ושבתה הארץ שבת לה"

הכניסה לארץ בגאולה העתידה לא תהיה באופן של כיבוש ומלחמה, ככניסה לארץ בפעם הראשונה, שבע שכבשו ושבע שחלקו – אלא מתוך מנוחה, "בשובה ונחת", ותיכף ומיד.

ונוסף לזה, לא יצטרכו לעבודה ד"ש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך" – שהרי "עתידה ארץ־ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת", אשר עם היותם "גלוסקאות וכלי מילת" שיצאו מ"הארץ" (לא מהשמים), מכל־מקום, לא יהיה צורך בפעולה טבעית כדי להשיגם, מכיוון שארץ־ישראל תוציאם בדרך נס, כך שלא יהיה צורך להמתין משך זמן...

ועל־פי זה, בכניסה לארץ בגאולה העתידה – מכיוון שלא יצטרכו להמתין לכיבוש וחלוקה, ולשש שנים של עבודה בשדה ובכרם – הרי תיכף ומיד "ושבתה הארץ שבת לה" כפשוטו; ורק לאחר־זו, מכיוון שצריך להיות דירה בתחתונים דווקא, יהיה גם "שש שנים תזרע שדך" – באופן ד"ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר איכריכם".

וגם עניין זה שייך במיוחד לרשב"י, בעל ההילולא של ל"ג בעומר – על־פי המסופר בחז"ל שרשב"י היה "מלומד בניסים" (שלכן שלחוהו לרומי כו'), ועד כדי כך, שאצל רשב"י לא היה עניין של חורבן וגלות (כפתגם אדמו"ר הזקן), ועוד ועיקר, כאמור, ש"בהאי חיבורא דילך... יפקון ביה מן גלותא ברחמים", שאז יהיה "כי תבוא אל הארץ גו' ושבתה הארץ שבת לה" – כפשוטו ממש.

(משיחת שבת פרשת אמור, ערב ל"ג בעומר, ה'תשמ"ז – התוועדות תשמ"ז, כרך ג, עמ' 279, 275 – בלתי מוגה)

"בהר" – בלימוד התורה שעלידי משיח

מבואר בדרושי חסידות (לקוטי־תורה צו יז, א. ועוד) שמש"ח צדקנו ילמד תורה לכל העם כולו, כולל האבות ומשה רבינו, כמו שכתוב במשיח "ירום ונשא וגבה מאד", למעלה מאברהם ויצחק וכו' – מכיוון שמש"ח צדקנו יגלה פנימיות התורה, ש"יש בה עליות רבות לאין קץ ותכלית".

דהנה, בנוגע לנגלה דתורה – מצינו בהלכות תלמוד־תורה לאדמו"ר הזקן שישנו מושג של לימוד כל התורה כולה (פרטי דינים מיוחדים לפי שכבר למד את כל התורה כולה), ועל־אחת־כמה־זכמה בנוגע למשה רבינו – "משה קיבל תורה מסיני" – שבוודאי למד כל התורה כולה.

ולכן, בנוגע לנגלה דתורה – לא שייך לומר שמש"ח צדקנו ילמד את משה רבינו והאבות כו', מכיוון שכבר למדו את כל התורה כולה; מה־שאינ־כן בנוגע לפנימיות התורה – שהיא "ארוכה מארץ מדה, ויש בה עליות רבות לאין קץ ותכלית".

ועל־פי זה – עניין ההליכה מחיל אל חיל דלעתיד לבוא, כולל הגילוי דפנימיות התורה עלידי משיח צדקנו באופן של "עליות רבות לאין קץ ותכלית" – הרי זה על דרך עניין "בהר", מכיוון ש"הר" עניינו צמיחה וגידול, כנ"ל.

(מהתוועדות שבת־קודש פרשת בהר־בחוקות, מברכים החדש סיוון ה'תשמ"ג. התוועדות תשמ"ג, כרך ג, עמודים 1455-1456)

לגזול שעות עבור לימוד התורה

מה נדרש מבעלי עסק שלמדו בתומכי תמימים? • למעט ו'לגזול' שעות מהעסק, ולהקדישן ללימוד התורה בתוספת איכות • דרישת אדמו"ר הזקן בתניא, וחיוב מצד 'מדת חסידות' • אין לחשוש ל'פרנסה' – שכן הקב"ה עצמו ימציא לו ריבוי כסף וזהב עבור כל צרכיו: הידור בקיום המצוות, שכר לימוד, ונדוניה ומתנות בנישואי בניו... • בבואנו מל"ג בעומר, יום שמחת רשב"י ש"תורתו אומנותו"

'תמים' – אפילו בפסוק אחד

התוועדות אחרון־של־פסח תשל"ו הייתה מיוחדת במינה, שכן הרבי הקדיש בה שיחה ארוכה לדמותם של תלמידי ישיבת "תומכי תמימים" בדורנו.

השיחה נכתבה בלשון־הקודש, והוגהה על־ידי הרבי (נדפסה בלקוטי שיחות כרך י"ד עמודים 314-324), ובסיומה אמר הרבי:

כל אלה שכבר יצאו... מכותלי הישיבה, גם אם במצבם כעת הם נמצאים (על־פי תורה) בסוג של "זבולון" ו"מארי עובדין טבין"... ויתירה מזה יש לומר: אפילו אלה שבעבר לא זכו להיות מתלמידי ישיבת תומכי תמימים, אבל למדו תורת רבותינו נשיאינו, אפילו "פסוק אחד או דבור אחד או אפילו אות אחת", (אבות פרק וא"ו משנה ג) – הרי הם תלמידי רבותינו נשיאינו וכאלו למדו בישיבה שלהם... – עליהם לדעת שיעקר מהותם ופנימיותם הוא – לימוד התורה, ולכן אין להם להסתפק בעובדה שיוצאים יד־יחובתם בקביעות עתים לתורה כפי שנקבע בשולחן־ערוך, אלא עליהם "לגזול" גם משעות העסק שלהם וכו' ולנצלם ללימוד התורה.

רעיון זה נזכר לראשונה על ידי הרבי בשנת תשל"א:

בט"ו בשבט תשל"א (לקוטי שיחות כרך וא"ו עמ' 312) עורר הרבי ש"עכשיו הזמן שצריכים "לכבוש" העולם על־ידי יגיעה והוספה ביתר שאת וביתר עז בלימוד התורה".

"הוספה זו" – הדגיש הרבי – "צריכה להיות גם אצל הבעלי עסקים, דאף שעל־פי דין ישנם שיעורים קבועים בכמות הזמן שצריכים ללמוד (הלכות תלמוד תורה לאדמו"ר הזקן פרק ג') הרי נוסף על זה שבשעות אלו שהם צריכים ללמוד, עליהם להוסיף באיכות, בעיון ויגיעה וכו' – הנה צריכים הם 'לגזול' גם משעות העסק ולנצלם ללימוד התורה.

ועוד מדברי הרבי בהזדמנות נוספת – בשבת פרשת וישלח י"ח כסלו תשמ"ג (התוועדות תשמ"ג כרך א' עמ' 582):

כאשר יהודי יוצא לעסוק בבירור עיני העולם (בדוגמת עבודתו של יעקב בבית לבן) – עליו לדעת שיש לו נתינת כוח מיעקב אבינו להשלים את כל